СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 157. Джерзи Сиві, Н. Дж., понеділок, 10 липня 1933. VOL. XLI. No. 157. Jersey City, N. J., Monday, July 10, 1933. THREE CENTS.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БІЗНЕСОВОЮ РЕАКЦІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Гю Джансон, промисловий адміністратор, заявляє бізнесменам, що не буде добра, коли промисловці думатимуть тільки про продукцію, не застановляючись над тим, що буде з продуктами, якщо не буде покупців. Він каже, що поновна надпродукція спричинить нову катастрофу, з якої не буде вже виходу. Тому взиває промисловців виготовити негайно для кождої ділянки промислу відповідні кодекси, які реґулювали би продукцію та збільшалиб число покупців.

НАДІЮТЬСЯ НЕЗАБАРОМ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових кругах рахуються з тим, що найдалі у вересні прийде до визнання совітів Америкою. Кажуть, що ту справу попирає дуже горячо д-р Реймунд Молі, найближчий економічний дорадник Рузвелта. Молі перебував довший час у Росії і є того погляду, що Америка втратила сотки міліонів долярів на тім, що досі не навязала торговельних зносин із совітами.

Кажуть далі, що це визнання буде того роду, що Америка зможе кождої хвилі розвязатися з совітами. Головний мотив визнання — економічний. Америка думає здобути ринок на збут своїх товарів. Та ніхто не знає, як великий буде цей ринок. Одно певне, що треба буде давати совітам усе на кредит.

ЗДЕРЖАЛИ ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Місто не призначило фондів на виплату допомог безробітним. Яких 1,000,000 осіб опинилися без засобів до життя.

АДВОКАТ ПЛАТИТЬ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ЗЛУ ОБОРОНУ.

РАКФОРД (Ілінойс). — Присяжні судді признали Генри Олсонови титулом відшкодування суму $29,250, яку має заплатити адвокат Герри Норт за те, що зле боронив його при розправі, коли його обжаловано за вбивство.

Олсона засуджено на досмертну вязницю, але він вратувався від кари втечею в ліси. Потім виявилося, що вбивства доконали Джодж Бліс і Моріс Меґен. Олсон вернувся тоді домів і запізвав свого адвоката за відшкодування. Один з дійсних справців злочину зізнав, що адвокат знав, хто доконав убивства.

ЗАВЗЯТТЯ МАТЕРНА.

НЮ ЙОРК. — Отсе вже другий раз намагається Джеймс Матерн перелетіти довкола світа. Він перший пустився тепер у таку дорогу одинцем. Тільки завжди натрапляє на несподівані перешкоди. Та це його не спиняє. Каже, що мусить дідняти своєї цілі й здобути рекорд у перелеті довкола світа. Такі думки не опускають його певно й тепер там, на далекім Сибірі.

КОДЕКС ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Ведуться переговори між представниками промисловости твердого вугля і „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка" в справі уложення кодексу. Юнія домагається мінімальної платні в сумі $5 за шість-годинний день праці.

АПТИКАРІ ТЕЖ ДУМАЮТЬ ПРО КОДЕКС.

НЮ ЙОРК. — На конференції аптикарів зі східніх стейтів обговорювано справу кодексу для аптик (дроґсторів). Пропоновано завести певні конкуренційні обмеження в цінах на ріжні ліки, а далі максімум тижневої праці для робітників, себто 54 години на тиждень, як теж пропоновано мінімум платні, а то $30 тижнево для реєстрованого фармацевта, для помічника $20, а для інших помічників $15 для чоловіків, а $12 для жінок. Пропонують теж, щоб не принимати помічників нижче 18 років життя.

НЕ ХОЧУТЬ ЗМЕНШАТИ ПОСІВНОЇ ПЛОЩІ НА БАВОВНУ.

ВАШИНҐТОН. — Досі уряд поробив умовви, на підставі яких зменшено посівну площу на бавовну на біжучий рік на 2,000,000 акрів, а треба зменшити до 10,000,000 акрів. Це тепер тяжко, бо продуценти хочуть користати з підвищеної ціни на бавовну.

НЕ КОРИСТАЮТЬ ІЗ ПОЗИЧОК.

ВАШИНҐТОН. — З приводу піднесення цін на хліборобські продукти й зменшення вартости доляра зайшли в хліборобстві деякі зміни. Фармери не спішаться тепер брати позичок в „Фарм Кредіт Адміністрейшен" на сплачування морґеджів, бо ціни на фарми підскочили і їх уже не виставляють на ліцитації. Кажуть, що таке саме є тепер з морґеджами на доми.

МЕНШЕ НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Число нещасливих автомобілевих випадків зменшилося в 1932 р. на 3,717 у порівнанню з 1931 р. Всежтаки зареєстровано в 1932 р. аж 26,168 смертних випадків.

БОЙКОТ МАЄ ДВА КІНЦІ.

Жидівський „Гайнт" у дописі з Берліна розкриває деякі цікаві наслідки бойкотування Німців Жидами. Цей бойкот найсильніше відбивсь у Ляйпціґу, де безробіття панує між Жидами. Тут працювали у красильнях, фабриках футер та у хемічних заведеннях головно Жиди. Тепер вони без праці. Нема сумніву, що подібні наслідки в нбодному випадку матиме бойкот і з другого боку—Жидів Німцями.

ЗВІРЮКИ В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

Цими днями три молоді мужчини з Замарстинова, біля Львова, збезчестили силою 13-літню дівчину. Звироднілих типів арештувала поліція, а нещасну жертву насильства відвезли до шпиталю.

В неділю, 11. червня, трапився у Львові подібний, але в дійсности ще гірший випадок. Іменно каліка-жебрак (без обох ніг), І. Ярошевський замавив до старого бровару при вул. Петра Скарги 12-літню умово-хору дівчину, де її обезчестив. Звироднілого каліку арештувала поліція, а дитину забрало ратункове поготівля.

ЩО ПИШЕ „СЕЛЯНИН" З ПРИВОДУ СВЯТА ФРАНКА.

Господарсько - політичний тижневик, табору марш. Пілсудського, „Селянин", який виходить у Львові і про істнування якого мало хто знає, помістив у ч. 21. з 28. травня передову статтю п. з. „В 17-ту річницю смерти І. Франка". А в тій статті знаходимо між іншим і таке речення: „Ми голосимо ідею згоди співвиття духового наслідника Франка — марш. Пілсудського".

ЖЕРТВА ГРОМУ.

У Томашівці (Калущина) ударив грім у стодолу Івана Тріски, що саме тоді був у стодолі з дочкою при праці. Тріску поразило. Люди вратували з горіючої стодоли господареву дочку та частину збіжа, затє Тріска згорів у стодолі так, що добули вже лише звуглене його тіло.

ЖЕРТВА ДОЛЯРА.

В Перемишлі „чорнобіржевик" Песах Шайнер вискочив із вікна дому при вул. Словацького 6. Раненого й непритомного Шайнера відвезли до шпиталю. Це вже вдруге Шайнер наважився на своє життя наслідком зниски курсу доляра.

95-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ ЖЕНИТЬСЯ З 24-ЛІТНЬОЮ ДІВЧИНОЮ.

В місцевости Раскопальота, у Мадярщині, 95-літній столяр, Й. Гай Ґовшки, заручився з 24-літньою Клярою Лячко, сиротою, дочкою бувшого австрійського полковника. Старий, уже сьогодні дідок, виконував багато столярських робіт для цісаря Франц Йосифа та його сина архикнязя Рудольфа. Старець той, що за кілька днів має бути „паном молодим", заявив мадярському репортерови, що впродовж цілого свого життя не був ані години хорий. Від кількох років не випив ані одної краплини води, тільки вино. Судженy свою пізнав 95-літній столяр перед кількома місяцями і не зважаючи на те, що вона від нього молодша 70 років, дідок сподівається, що Кляра буде з ним дуже щаслива. Впевняє він усіх тих, які дуже дивуються тому контрастовому подружу, що вони „знайшли себе" тому, бо обоє є самітні на світі.

ЖЕРТВА КРАСИ.

У Варшаві щезла власниця одного косметичного підприємства, наслідком скарги до прокуратури, що вона вживає при відмолоджуванні своїх пацієнток засобів, шкідливих для здоровля. Одна з таких пацієнток, жертва наймоднішої краси, пролежала три тижні у шпиталі.

ВИГНАЛИ КОМУНІСТІВ З ҐАЛІ.

Окружний суддя Джан МекКай в Порт Артур, Онт., вирішив 8. червня, що фінські комуністи не мають права до ґалі у Вулф Сайдінґ, а саму їх організацію признав незаконною. Ґалю у Вулф Сайдінґ побудували Фінці в 1913 р. й уживали її за свій народний дім до 1930 р., коли захопили її в свої руки комуністи.

ВБИЛИ СИРОТУ.

В Зашкові біля Львова Катерина Манґолдова й Анна Ляміка вдушили 18-літню глухоніму й умово хору Єлисавету Манґольдівну, щоби загарбати сирітську ренту. Поліція арештувала обі вбивниці.

БЕЗ ДОГЛЯДУ.

В селі Нигівці, пов. Калуш, полишили батьки 4-літнього синка Івана Федолата без догляду. Дитина підчас забави впала до потока біля хати й утонула.

ГАРАЗД У „РАЮ".

До редакції „Українського Слова" в Буенос Айрес (Арґентина) кожного дня надходить багато листів з совітської Росії. Всі вони не можуть бути поміщені на сторінках згаданого часопису за браком місця, але деякі редакція приміщує і цим способом помимо все містити замість полеміки з московськими наймитами-агентами третього інтернаціоналу. Один із цих листів звучить так:

„Дорогі Браття і Сестри! Пишу до Вас цей лист на вічне прощання. Лист той затримайте, бо більше не отримаєте від мене ніяких відомостей. Я є на Сибірі, засуджений на 5 років вязниці. Засудили мене за те, що я, повірившим у добробут совітської Росії, перейшов польсько-совітський кордон. Думав знайти лінше життя в краю свободи, і знайшов: сидів 5 місяців у вязниці, дістав сухоти.

„На Сибірі вже 3 місяці перебуваю. Кінчу тут своє життя. Вчора думав, що наступить смерть; кров з уст без перерви лється.

„Смерть минула. Я сам для себе смерть готував. Був здоровий, а за рік часу все мені в середині згоило через те каторжне життя.

„Знаходжуся в загальнім „бараку", де буду без кінця. Гонять нас на працю під крісами, будять нас в годині 5-тій рано, а з праці приганяють у 9-тій увечір. Кожен день обід та вечера ті самі. На обід — капуста з смердячою рибою, а на вечеру вівсяна каша. І так жиємо, не бачучи ніяких товщів. Мушу згинути, бо для мого організму нема поживи. Хоч я є цілком хорий і не маю вже сили, то на роботу мене гонять, бо як не піду, то, не зважаючи на те, що я вмираючий, садять мене до темниці.

„Мушу йти й рубати дерево в лісі до того часу, поки серце б'ється. Спочину щойно тоді, коли серце замовкне. — **Гаврийл Кучко".**

САМОСУД.

На терені Деменки Підністрянської (пов. Жидачів) знайшли вбитого Федя Борусівського, господаря з Березини, якого мабуть зловили на полевій крадежі. На тілі Борусівського ствердили рани, завдані тупим залізним знаряддям у голову, ноги та руки. На місці знайшли залізний дрючок, люшню та вязку зеленого жита. Тіло лежало над самим Дністром при мості біля села Березини.

СКІНЧИЛАСЯ ВЕЛИКА РОЗПРАВА ПРОТИ СІМОХ МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ

Засуджено пятьох, а двоє увільнено від вини й кари.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Нарешті замкнулася ще одна сторінка трагедії української молоді під Польщею, яка наражена на систематичні переслідування і терор польської влади. Шістнацять днів тягнулася розправа перед польським судом проти сімох молодих Українців, поставлених перед суд за співучасть у підготівці нападу на почту в Городку Ягайлонськім, за який Ляхи повісили Біласа й Данилишина.

Не зважаючи на те, що на суді було доказано свідками оборони, що обвинувачені не причетні до подій у Городку, польський суд, опираючись на „доказах" своїх конфідентів та спровокованого слідчим суддею молодого хлопця, Мотики, засудив: Зенона Коссака на 7 літ тяжкої вязниці, нібито за те, що він був командантом одної групи УВО, яка організувала напад на Городок; Михайла Куспіся на 5 літ вязниці; Миколу Мотику, Степана Мащака й Ярослава Біласа (брата повішеного) по 2 роки вязниці кождого. Від вини й кари увільнено Степана Цапа й Марію Ковалюк.

Обвинувачених боронили: д-р В. Старосольський, д-р С. Шухевич, д-р С. Біляк, д-р С. Шевчук і д-р Маріян Глушкевич. У своїй промові д-р В. Старосольський між іншим сказав: „Ви Поляки, ми Українці. Якось так склалося, що ми знайшлися по двох боках боєвого історочного фронту. Хай ця боротьба ведеться по лицарськи, а ви памятайте, що хто вродився Українцем, то він бере на себе всі мрії й бажання цього народу, без огляду на його долю, чи недолю".

ЛЕТУН МАТЕРН ЗНАЙШОВСЯ.

МОСКВА (СССР). — З далекої півночі Сибіру, майже знад самої Берінґової протоки, наспіло радійове повідомлення, що в мисливському селищі Анадир, на Чукотському півострові, знайшовся американський летун Матерн, що вибрався був сам летіти довкола світа. З цього повідомлення видно, що Матерн не ухилився від свого напряму лету з Хабаровська до Нома на Алясці, але очевидно через туман і мороз, що привело до формування леду на крилах літака, він був змушений осісти в Анадирі.

Подробиць ще нема ніяких. Радянська влада виряжає літаки до Анадиря, щоб уратувати звідти Матерна. Недалеко Чукотського півострова тепер знаходиться один американський корабель прибережної сторожі, який виплив шукати Матерна.

СТАНОВИЩЕ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ХИТКЕ.

ЛОНДОН (Англія). — Не зважаючи на те, що Злученим Державам, разом з домініями Великої Британії, пощастило вратувати економічну конференцію від негайного розвязання, або від відрочення на довше її праць, становище конференції признають усі непевним. Держави золотого бльоку, на чолі з Францією, далі будуть старатися добиватись припинення праць конференції, як недоцільних, поки не устабілізується американський доляр.

Новий великий спад у ціні доляра на европейських біржах уважають спекулятивним. Але все-таки праця конференції є значно утруднена. Робляться заходи зі сторони Американців і Англійців, щоб установити якусь, більше-менше сталу проввагу між доляром і англійським фунтом стерлінґів. Деякі комісії конференції припинять тимчасово свої роботи.

ЛІТВІНОВ БЕНКЕТУЄ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ (Франція). — В радянському посольстві в Парижі був улаштований розкішний бенкет на честь радянського міністра Літвінова. На бенкеті був премієр міністрів Франції, Деляліє, міністер справ закордонних і багато інших визначних політиків та державних мужів Франції.

Всі вважають, що відвідання ними радянського посольства й участь у бенкеті на честь Літвінова є зверхньою ознакою, що Франція відновляє свою політику приятелювання з Росією, як то було в часах царату. Большевики тепер повели закордонну політику Росії царськими шляхами, брататючися з найбільшими капіталістичними державами.

ГОЛОД У РОСІЇ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Втікачі з північної Росії, а зокрема з Карелії, повідомляють про те, що в Росії тепер лютує страшний голод. Втікачі по кілька місяців навіть не бачили хліба. На шляхах скрізь валяються трупи вмерлих з голоду людей, або напів трупи тих, що вмирають з голоду.

З півдня Росії, а зокрема з України, приходять ще страшніші вісти про поголовний голод населення та масове втікання населення в інші райони „за хлібом". Голодне населення не встані працювати й виконувати всі комуністичні пляни. Жіноцтво в Росії тепер запряжено до найтяжчої праці в фабриках та в ріжних державних і колективних господарствах.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІТОЧА ПРАЦЯ НАРЕШТІ МАЄ ПІТИ ГЕТЬ?

Конференція ткацького промислу докаже може цього, чого не могла доказати довга боротьба на політичному полі. Вона це може усуне діти з фабрик. Точку про заборону вживання малолітків у фабриках приняли всі сторони цеї конференції без протесту. Що більше, вона навіть вийшла від групи підприємців, себто якраз того чинника, що досі вів проти цеї пропозиції найзавзятішу кампанію.

У цей спосіб покінчилась би боротьба, яка мала незвичайно цікаві переходи. В початках американських промислів ніхто не думав опікуватися дітьми, що працюють по фабриках. Американці признавали тоді засаду свобідної й необмеженої конкуренції в промислі й торговлі, а обмежати фабриканта в його свободі наймати робітників по своїй волі вважалося нарушенням цеї засади. Повстати проти такого розуміння свободи могли хіба люди й верстви, які не були заінтересовані в зисках діточої праці в фабриках. З тих найважнішою верствою є фармери, але вони самі вживають дітей до праці і думають звичаєм усіх людей, що діточа праця в фабриці подібна до діточої праці на фармі.

Та ріжні суспільно настроєні люди добачили тяжкі наслідки фабричної праці дітей. Вони стали домагатися законної заборони вживання дітей по фабриках. Проти цього повстали з живою агітацією підприємці. Коли ухвалено в якому стейті закон проти діточої праці по фабриках, то підприємці збиралися негайно переносити фабрики до тих стейтів, які цього обмеження не признавали.

Показалася в цей спосіб потреба ухвалення одноцільного закона для всіх стейтів. Та коли конгрес ухвалив такий закон, то суд признав його незгідним з американською конституцією. Треба було її змінити, щоби дати конгресови право рішати таку справу. Коли поставлено справу під референдум, то противники проєкту рушили небо й землю, щоби проєкт убити. Дійшло до того, що один кардинал видав пастирський лист до своїх вірних, щоби голосували проти проєкту, як небезпечног для моралі.

Проєкт перепав і здавалося, що справа вбита. Але прийшла кріза й безробіття, і тоді навіть люди, які колись голосували за діточу працю, побачили, що діти в фабриках відбирають роботу дозрілим робітникам і робітницям. Агітація за заборону діточої праці скріпилася до того, що нині вже й самі підприємці проєктують усунення дітей з фабрик.

Зі становища дітей і їх родичів справа вирішена тільки напів, бо як узяти дитину з роботи, то виринає питання: що вона має робити зі своїм часом?

САМІ ВИКЛИКАЛИ ПРАВОСЛАВНОГО ВОВКА З ЛІСА — А ТЕПЕР ПЕРЕПУДИЛИСЬ

(Надіслана стаття).

(Докінчення)

А що на це православні русифікатори?

Поміщеної повище статті „Ілюстрованого Курєра Цоденного" напудилися неабияк варшавські православні русифікатори, то є митрополит Діонизій та його консисторія, і помістили у своїй „Православній Інформації Пресовій" спростування, а то з уваги „на кілька недокладних інформацій".

На це спростування відповідає „Курієрок" ось що:

Придивімся ближче, які то були недокладности.

1. „Ювилейне торжество у Варшаві мало чисто **льокальний характер** і не було влаштоване в імени цілої православної церкви, або цілої православної людности у Польщі".

Так каже спростування. А як було направду?

Як із запрошень так і зі змісту промов виходило, що обходиться свято православного митрополита **цілої Польщі**. Промови виголошували делегати людности Холмщини (промовляв Любарський), людности волинської (Серафинович) і делегати учнів у... „Несвіжу".

Отже годі припустити, що Холм і Волинь є льокальною варшавською організацією, як також, щоби город „Несвіж"... лежав в области Варшави.

2. Спростування говорить дальше: „Торжество було вповні організоване представниками кільканацятьох російських суспільних організацій, що мають осідок у Варшаві. Так отже організацією торжества займалася варшавська російська суспільність".

А чи вільно запитати простоючого наші (то є „Курієрка" — Ю. Г.) недокладности епископа Саву, чому в запрошеннях не було згадки, що то російська суспільність організує це торжество? І чому в запрошеннях ужито слів „православні організації"? Чи не захотів би епископ Сава здрадити тайни, з якої то причини українська православна кольонія, мешкаючи у Варшаві, не взяла участи в улаштованю цього торжества?

3. Спростування „пояснює", що не було 25 промов, а лише чотири довші, а інші, то були лише відчитування привітів.

Ми дуже перепрошуємо (пише „Курієрок" — Ю. Г.), що ми помішали промови з „привітами", котрих відчитування заняло аж дві години часу. Але може читача інтересує, які це були привіти. Отже: а) „Привіт представників города Варшави на передсоборове зібрання".

Тут епископ Сава грубо помиляється, бо ми рішуго стверджуємо, що таких представників у Варшаві нема і не було. П. Світич Туберезов є представником православної варшавської дієцезії, а не міста Варшави.

б) У Варшаві є російська гімназія, отже в її імени промовляли чи там відчитували отсі привіти:

1. „Іменем російської гімназії".

2. „Іменем комітету родичів російської гімназії".

3. „Іменем учеників російської гімназії".

4. „Іменем кружка приятелів російської гімназії".

Чиж маємо наводити які то „суспільно російські організації" промовляли? Чиж і цього не досить, щоби виказати фікцію, яка мала завданням надати цьому ювилейному торжеству російську марку? Чи можна по тім, що ми вже виказали, говорити ще про „недокладні інформації"? Ні, отче Саво! Даючи спростування, треба бути самому докладним. Справа та є занадто поважна, щоби „засипувати іншим очи піском". Мусимо однакож, на жаль ствердити, що православна єрархія не має пошанівку у широких масах. І тому польська суспільність мусить нарешті вмішатися у ту справу, котрої не вільно легковажити.

—o—

Ось такий клопіт мають польські шовіністи зі своїми союзниками — православними Москалями.

Гадали собі сараки, що все є добре і похвали достойне, що лише веде до дошкулення Українцям та ослаблення українського національного руху. Та наразі і самі перепудилися своїх власних союзників, котрі, користаючи з урядового попертя, почали таки направду поширювати на Лемківщині православія, і то **православя у цілком московським виданню.**

А „батюшки", прислані Діонізієм, уводять чисто московське богослуження й навіть проповіди беруться говорити по московськи. А цього вже панам вшехполякам та санаторам забагато — бож вони радше хотілиб, щоби підпирати, де можна, лемківський „гвар" — і в церкві і в школі.

Таж краківська шкільна кураторія навіть **лемківський буквар** друкує тай хоче лемківську мову, себто „діялект", „гвар" впровадити в народніх школах по українських селах на области повітів: Горлиці, Ясло, Новий Санч, Стрижів, Коросно, Березів та Сянік.

З цим лемківським діялектом у школах виходить „лем" — ціла хрія. Бож і ті „Кашуби", що сидять на такім спірнім між Польщею й Німеччиною коридорі — говорять цілком осібним, дуже до польської літературної мови неподібним кашубським діялектом, але чейже якось ніхто з Поляків не впав на голову, та не впроваджує до кашубських шкіл на Поморю (на коридорі) кашубського „гвару". А то, що роблять з Лемками — то це вже й справді підла забавка. Але вона мусить остаточно скінчитися компромітацією і ведучих ту шкільну акцію кацапів як і попираючих „**свиньє**". Коби лиш Лемко навчився української азбуки (хочби із йорами), то вже його безумовно потягне до української книжки.

Юрій Горовенко.

З ГОЛОСІВ СТАРОКРАЄВОЇ ПРЕСИ

—o—

ЧОМУ УКРАЇНЕЦЬ В ОЧАХ ПОЛЯКА ХЛОП-ГАЙДАМАКА?

Буковинський часопис „Час" помістив у числі з дня 11 червня 1933 р. статтю Омеляна Іваницького, затитуловану „**Нація, націоналізм і національний шовінізм**". З неї цитуємо таке:

„Як відомо, Українці за ввесь час своєї державної самостійности були вольним, свободолюбним народом, нікого не закріпощували — тоді, як польська олігархія держала польський нарід у вічному рабстві, спиняючи його культурний розвиток, інших закріпощувала, а сама у всьому, що зветься цивілізація, запозичалась у чужих, найпаче у Французів.

На зовнішній блиск польської шляхти, яким вона гордиться і пишається та яким імпонує Французам і Мадярам, склалися насамперед піт, сльози, муки, кров польського мужика, а по закріпощенні Галичини, Волині, Поділля, пізніше правобережної України — кров, піт, муки, а в додатку й стриж українського народу. Через шляхту польський нарід за ввесь час свого історичного життя не міг розвиватися, навпаки, він все більше підлішав духово, так що Польща кінці кінців утратила свою державність. Окрім Швайцарії, в наслідок її природних кріпостей, Україна була першою республікою в Европі завдяки психічним і фізичним прикметам народу, що їх виплекали обставини.

Дикі азійські орди зробили Українців войовниками; Татари, Турки, а головно Поляки зробили з них козаків. Колії, гайдамаки являються продуктом пекольної роботи польської шляхти на Україні. Всякий історик, чи польський, чи французький, чи англійський, коли він не зачумлений шовінізмом, може це легко ствердити розглядом історичних документів. Та всетаки для кожного з цих народів Українці є гайдамаками й розбійниками, для існування людських суспільностей і для людства небезпечним елементом.

Чому? Чому в Поляка, на основі польських інформацій і в західніх народів всякий Українець — це хлоп у розумінні парія? Чому він гайдамака в розумінні деструктивного елементу? Якби український мужик по втраті своєї держави був приймив польське невільниче підданство без протесту, з повною резиґнацією, як польський мужик, що здоровить своїх панів відомим „цілує панські стопи", то він був би в очах шляхти смирним, державно-здібним елементом. Миж знаємо, що за поглядом польської шляхти тільки шляхтичі є людьми й тільки вони становлять польську державу, а все мужицтво це бидло, що призначене гарувати для шляхти.

А що Українець не міг своєї психіки перетворити на психіку присмиреного польського мужика, значить оставсь Українцем, що „не знав пана звіку", то він по немудрій і нелюдяній ідеольоґії польської шляхти гайдамака, розбишака, для всякого суспільства й самого людства небезпечний елемент; а що він через історичне, а головно через польське лихоліття збіднів і психічно знидів, то він хлоп, нездара, кабан і т. д. в Поляків. Ось відповідь на попереднє питання ляпідарної історії!!!

Та вже найжахливішою проявою є факт, що по війні вся польська інтелігенція у відношенні до Українців присвоїла собі психіку своєї шляхти.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯК ЦЕ ЗРОБИТИ?

Американський уряд заявився за інфляцію. Він уважає чимось у роді патріотичного обовязку в цім часі підносити ціни на товари.

Та як в одному місті пекарі підняли ціну хліба, уряд дав їм догану та загрозив ужити відповідних законних заходів проти пекарів.

Тепер пекарі підносять крик покривджених. Плачуть: як має бути інфляція, то має бути для всіх. Як можна не підносити ціни на хліб, як піднеслася ціна на збіже?

ТЕПЕР КЛОПІТ УРЯДУ.

З неожиданим наслідком своєї політики стрінувся уряд міста Ню Йорку. Рада, що рішає про видатки міста, постановила купувати тільки американські вироби. Як прийшлося купувати цемент „тільки американський", показалося, що ціна підскочила на 40 центів на мішку. Тоді той, що радив „купувати тільки в Америці", добився відкликання контракту.

Та ще цікавіше, що той самий вінескодавець опісля поїхав на вакації до Европи, а при виїзді в розмові з газетярами радив Америці отточитися китайським муром перед продуктами заграниці.

ВЕЛИКІ ЛЮДИ ЛЮБЛЯТЬ НОСИТИ ЧУЖІ ПЕРА.

Дж. Б. Бут подає у своїй книжці споминів цікаву анекдоту про славну французьку акторку Сару Бернард.

На припорученя своєї газети американський журналіст Венс Томпсон прийшов до неї перед Різдвом та просив її оповісти якусь історію зі свого життя. Історія, яку вона оповіла, подобалася Томпсонови й він обіцяв її написати. Сара Бернард згодилася її списати, якщо Томпсон дасть їй прочитати те, що він напише. Томпсон написав оповідання „Ноель", приніс Сарі Бернард і прочитав їй його. Оповідання акторці подобалось і вона його підписала. Це оповідання було приняте, видруковане в ґазеті, а потім появилося ще й книжкою. Книжка ця в люксусовій оправі лежала опісля на столі в Сари Бернард і вона про нього все говорила як про свій твір і тішилася, як його читачі хвалили.

ПЕРЕГОНИ ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИ.

У Росії йдуть цікаві автомобілеві перегони. В них беруть участь ріжні нові авта, вироблені ріжними російськими фабриками авт, та один старий „форд", який втягнено до перегонів по дорозі на „автомобілевий цвинтар".

Це є розуміння спортсменства по російськи. І цілком слушно: як можна ставити, наприклад, новий „форд" до перегонів з новими виробами російських фабрик? Хіба це булаб рівність?

НА СТРАЙК?

50,000 кравців мають вийти на страйк, щоби запротестувати проти низької заплати.

Та чи тепер догідний час на страйк, коли в Америці поверх 50,000 працюючих кравців є сотки тисяч без роботи?

ТИСЯЧІ СТУДЕНТІВ.

Три нюйорські міські виші школи, Сіти Каледж, Бруклин Каледж і Гонтер Каледж, рахують, що на літні курси записеться в них найменше 10,000 студентів і студенток.

Школи приймають діти з міста без оплати. Їх родичі не мають звичайно за що їх висилати на вакації, отже замісць вакацій молодіж полинула до науки.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
(КНЯЖИЙ ВІК).

—o— (17)

Писулька не лиш мала для Горославича ту вартість, що перестерегла його і сказала йому, хто найбільший ворог його намірів і найнебезпечніший для нього сабого. Писулька ще давала йому зброю проти Завади. Придивившися писульці ще раз ліпше, він заместив собі руки порохом з полиці і писульку добре в руках вимняв. Потому вигладив і затер так, щоби слова тяжко було прочитати, та не так, щоби цілком не мож було. Так, щоби годі було прочитати, Затер лиш два слова „Горославич" і „**вірний**". На писульці лишилося:

„Рурик вмирає. На Перемишль іде мадярський король. Його закликав... вич Завада..."

Коли писульку вже спрепарував так, покликав гінця знад Верешиці, дав йому назад писульку і сказав:

— Бери се і ходи зі мною до князя. Передаш йому сю писульку і повториш се, що мені сказав.

Горославич пішов до княжих кімнат, гінець ішов за ним. Тисяцький лишив гінця на хвилю перед дверми кімнати, в котрій лежав князь і увійшов сам. Службі, що сиділа коло князя, приказав відійти. Коли вже був сам з князем, промовив:

— Ніхто не вірив мені, коли я казав, що перший боярин сеї землі, що має свого власного війська більше як сам князь, є клятим ворогом цілого княжого роду. Мені вже давно були підозрілі його зносини з мадярським двором. Мої звідуни на Угорщині звістили мене, що Завада хоче на перемиськім столі посадити когось з мадярського королівського роду. Я про се тут не згадав нікому ні слівцем, бо ніхто не увірив би мені. Ще й висміяв би мене.

— І я не вірю, — простогнав князь.

— Нині маю докази на се. Письменну пересторогу якогось вірного княжій родині.

— Покажи! — сказав князь.

Горославич живо пішов до дверей. Відчинив їх, кивнув рукою на гінця, щоб увійшов, і сказав:

— Перекажи князеви, що сталося і покажи, що ти приніс!

Коли розказував, подаючи князеви писульку, Горославичеви зробилося горячо. Він аж тепер погадав собі, що князь готов спитати, з якої причини сторожа на Верешиці напала чоловіка і замордувала, не питаючи, хто він, і чого йде на той бік? Відповіди гінця на такі питання мусили би виявити, що сам Горославич приказав не пропустити нікого до Звенигорода, або до Теребовлі. Щоби до таких питань взагалі не допустити, скоро гінець скінчив, Горославич випхав його за двері.

Князь довго не промовив ні слова. Нарешті сказав:

— Мені одно не ясне. Чого ті отроки чепилися гінця і вбили його?

— Надіючися такого питання, Горославич відповів:

— Ріжна голота є між отроками. Мабуть замордували, щоби обрабувати. Знайшовши при вбитім ту писульку, мабуть гадали, що вона має велику вартість, та що я її куплю.

— Воно мабуть так було, — сказав князь. — Взяти його на допити. — Як заслужив на кару, скарати!

Хоч Горославич щойно розпочав свою кармоню і йому треба було далі балакати з князем, „кувати залізо, поки воно горяче, він потерпав, що князь ще раз покличе гінця до себе. Також потерпав, що гінець иншим буде забагато розказувати. Його треба було нещадно зробити нешкідливим. Урвав авдієнцію, вийшов на подвіря, покликав ката з його помічником і шепнув йому щось до вуха. Гінець ще стояв на подвірю і балакав з товаришами. Кат з помічниками приступив до нього. Помічники вхопили гінця. Його товариші з жахом повідскакували. Ще не отямилися, а гінець вже висів на воротах замку. Горославич вернувся до князя і каже:

— Воно справді так. Замордували його для тих грошей, що мав коло себе. Вже дістав свою заплату. Ще пішло по його товаришів.

— Щож ти думаєш про те? — спитав князь.

— Думаю, що все думав, та ще не мав таких доказів, як отся писулька. Думаю, що Завада зрадник. Накладає з мадярським королем.

— Треба зараз вислати гінців до Звенигорода і до Теребовлі. Нехай Всеволод зараз прийде сюди з військом.

— Завада ближче, як звенигородський князь. Мабуть має він у Перемишли прихильників. Заки князь Всеволод підійде до Верешиці, то Завада вже годен своїм військом взяти Перемишль. Не виключене, що й Мадяри вже тягнуть сюди.

— Перед зрадою Завади треба обезпечитися.

— Як? — спитав Горославич. — Врізати горло?

— Покищо се непотрібне. Досить буде взяти його під ключ.

— Він має так багато прихильників, що готові висвободити його.

— На горло скарати його не вільно поти, поки вина не доказана. Воно виглядає, що не хто інший зрадник, та доказу, певного доказу ще нема. І небезпечно вбивати його, бо се роздратувало би його прихильників.

— Саме тому, що має їх так багато, він дуже небезпечний, поки живий. Як умре, то тих прихильників не буде кому збирати проти княжої родини. Я радив би таки зараз врізати гадині голову. Боюся, що приятелі увільнять його.

— Як добре пильнувати, то не увільнять. Кінець можна буде зробити йому хіба аж тоді, коли би хтось пробував на силу видобути його з вязниці.

— Боюся, що не знайдеться вязниця, з якої не міг би втечи такий багатир, як Завада.

— Мусить бути! Ані важся наставати на його життя. Поки не маєш ясного доказу його зради, не важся приходити до мене з жаданням його голови. Лише возьми під варту. Покличу його перед себе, щоби виправдався.

(Дальше буде).

Лік.

— Чи ви сипали чоловікови до кави ті порошки проти курення так, як я казав? — питається лікар.

— Сипала.

— А перестав курити?

— Ні, одначе перестав пити каву.

ПРОТОКОЛ З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ. (7)

Назва стейту, місцевости і відділу:	Жінок	Мущин	Разом	Дітий	Разом жінок, мущин і дітий
Оксфорд Форнис, Н. Дж., Братство св. О. Николая, від. 174	1	8	9	13	22
Петерсон, Н. Дж., Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 64	9	34	43	35	78
Пасейк, Н. Дж., Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 42	29	50	79	41	120
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 97	22	28	50	63	113
Перт Амбой, Н. Дж., Братство св. О. Николая, від. 104	55	77	132	64	196
„ „ „ Товариство Запорожська Січ, від. 155	88	126	214	180	394
„ „ „ Братство св. Василія, від. 168	45	62	107	90	197
Плейнфілд, Н. Дж., Товариство ім. Івана Франка, від. 372	5	17	22	—	22
Ровей, Н. Дж., Товариство Згода, від. 294	10	13	23	15	38
Раритан, Н. Дж., Братство св. Михаїла, від. 332	12	22	34	29	63
Савт Плейнфілд, Н. Дж., Товариство Просвіта, від. 312	8	16	24	29	53
Трентон, Н. Дж., Товариство Вільні Козаки, від. 116	13	19	32	28	60
„ „ Тов. Зап. Січ ім. Б. Хмельницького, в. 245	27	47	74	69	143
Віліямставн, Н. Дж., Братство св. Юрія, від. 307	11	12	23	12	35
Випани, Н. Дж., Товариство ім. Івана франка, від. 172	4	12	16	7	25
Вудбайн, Н. Дж., Братство св. О. Николая, від. 378	4	7	11	8	19
СТЕЙТ НЮ ЙОРК:					
Амстердам, Н. Й., Товариство ім. Івана Франка, від. 266	19	37	56	23	79
Асторія, Н. Й., Братство св. О. Николая, від. 5	23	55	78	33	111
Бінгемптон, Н. Й., Товариство Запорожська Січ, від. 21	14	35	49	42	91
Бофало, Н. Й., Братство св. О. Николая, від. 127	15	54	69	56	125
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 299	9	30	39	18	57
„ „ Товариство Український Сокіл, від. 304	5	18	23	—	23
Бронкс, Н. Й., Товариство Любов, від. 298	13	18	31	24	55
Бруклин, Н. Й., Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 22	17	33	50	67	117
„ „ Братство св. Тройці, від. 203	15	35	50	23	73
„ „ Братство св. О. Николая, від. 291	3	7	10	—	10
„ „ Братство св. о. Николая, від. 293	9	10	19	8	27
„ „ Українське Товариство Дністер, від. 310	9	18	27	22	49
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 325	7	32	39	—	39
Дургемвіл, Н. Й., Товариство „Рільник", від. 188	8	12	20	19	39
Джемейка, Н. Й., Братство св. Юрія, від. 160	23	34	57	28	85
Фар Ракавей, Н. Й., Братство св. Йосафата, від. 261	3	6	9	3	12
Фултон, Н. Й., Товариство Запорожська Січ, від. 263	10	25	35	29	64
Гейстінгс ан Гудсон, Н. Й., Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6	7	11	18	6	24
Гемпстед, Л. Ай., Н. Й., Тов. Запорожська Січ, від. 327	7	18	25	18	43
Геркімер, Н. Й., Товариство Запорожська Січ, від. 192	21	28	49	31	80
Галвай, Н. Й., У. Н. С., від. 79	2	4	6	—	6
Озон Парк, Н. Й., Тов. Атлетичний Клюб, від. 391	—	4	4	—	4
Гудсон, Н. Й., Братство св. Йосафата, від. 273	29	40	69	45	114
Елмайра, Н. Й., Товариство ім. Івана Франка, від. 271	17	18	35	13	48
Когус, Н. Й., Братство св. Петра і Павла, від. 57	18	44	62	40	102
Лакавана, Н. Й., Братство Пресв. Богородиці, від. 149	12	15	27	15	42
Ленкастер, Н. Й., Братство св. Василія, від. 87	22	48	70	72	142
Літл Фолс, Н. Й., Товариство Запорожська Січ, від. 330	21	24	45	24	69
Матиток, Н. Й., Братство св. Івана Хрестителя, від. 256	6	17	23	9	32
Менчестер, Н. Й., Товариство Запорожська Січ, від. 340	3	7	10	7	17
Ню Йорк, Н. Й., Товариство Буковина, від. 14	21	38	59	7	66
„ „ „ Товариство Воля, від. 46	—	16	16	4	20
„ „ „ Братство св. Андрея, від. 66	14	42	56	4	60
„ „ „ Товариство Зоря, від. 69	11	35	46	15	61
„ „ „ Товариство Запорожська Січ, від. 117	5	34	39	7	46
„ „ „ Братство св. Володимира, від. 130	30	53	83	41	124
„ „ „ Товариство Жеребецька Любов, від. 144	6	19	25	14	39
„ „ „ Товариство Верховинці, від. 184	3	4	7	—	7
„ „ „ Товариство Свобода, від. 194	1	12	13	—	13
„ „ „ Відділ 204	15	61	76	49	125
„ „ „ Товариство Поміч в Чужині, від. 215	3	11	14	—	14
„ „ „ Товариство Богородчани, від. 233	5	20	25	3	28
„ „ „ Товариство Дністер, від. 361	66	193	259	102	361
Наєгара Фолс, Н. Й. Братство Пресв. Богородиці, від. 351	8	13	21	13	35
Обурн, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 38	33	83	116	48	164
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 202	29	—	29	—	29
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 283	17	38	55	13	68
Олеан, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 363	30	28	58	60	138
Піксsucc, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 195	11	17	27	—	27
Порт Джервіс, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 198	12	20	32	8	40
Рачестер, Н. Й. Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 36	68	—	68	9	77
„ „ Братство св. Йосафата, від. 217	55	39	94	103	197
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 269	7	11	18	14	32
„ „ Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 289	7	10	17	12	29
„ „ Товариство Вільні Козаки від. 316	45	107	152	86	238
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 367	33	95	128	49	177
Ром, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 121	18	32	50	49	99
Спрінг Валей, Н. Й. Товариство Просвіта, від. 16	14	15	29	32	61
Стейпелтон, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 211	26	48	74	38	112
Сиракюз, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 39	24	46	70	49	119
„ „ Товариство Січ, від. 282	36	64	100	107	207
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 317	25	24	49	49	98
Трой, Н. Й. Братство св. О. Николая від. 191	16	30	46	27	73
Йонкерс, Н. Й. Товариство Подільська Січ, від. 8	29	73	102	81	183
„ „ Братство св. Андрія, від. 12	10	38	48	10	58
Ютіка, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 58	22	45	67	53	120
Вайтстон, Н. Й. Товариство Просвіта, від. 129	5	14	19	9	28
Вестбури, Н. Й. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 267	8	26	34	22	56
Вестчестер, Н. Й. Товариство Згода, від. 210	4	14	18	9	27
Водервліт, Н. Й. Товариство ім. Богд. Хмельницького, від. 13	9	21	30	17	47
Вудгейвен, Н. Й. Товариство Вільна Україна, від. 200	25	31	56	41	97
СТЕЙТ ОГАЙО:					
Акрон, О. Братство Сошествія св. Духа, від. 295	38	65	103	61	164
Іст Йонгставн, О. Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 119	17	—	17	—	17
„ „ „ Товариство Сокіл, від. 218	43	85	128	88	216
Кентон, О. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 115	2	13	15	4	19
Клівленд, О. Братство св. Петра і Павла, від. 102	46	144	190	153	343
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 112	154	—	154	44	198
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 334	41	62	103	43	146
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 251	24	49	73	47	120
„ „ Товариство Просвіта, від. 260	21	—	21	5	26
„ „ Товариство Згода, від. 358	59	—	59	9	68
„ „ Товариство Сокіл, від. 336	29	75	104	81	185
„ „ Братство св. О. Николая, від. 341	7	47	54	15	69
„ „ Братство св. Василія, від. 364	64	85	149	88	237
Лейквуд, О. Братство Сошествія св. Духа, від. 108	42	29	71	38	109
Лорейн, О. У. Н. Союз, від. 50	42	52	94	80	174
Росфорд, О.Братство св. Михаїла, від. 235	28	39	67	26	93
Толідо, О. Братство св. О. Николая, від. 167	15	24	39	22	61
Янгставн, О. Братство св. Михаїла, від. 140	9	38	47	56	103
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 230	43	79	122	71	193
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 274	29	45	74	38	112
Йорквіл, О. Товариство ім. Івана Франка, від. 77	14	20	34	25	59
Зейнсвіл, О. Братство св. Йосафата, від. 279	5	6	11	—	11
СТЕЙТ ОНТАРІО, КАНАДА:					
Торонто, Онт., Канада. Братство св. Михаїла, від. 49	—	11	11	—	11
СТЕЙТ ОРЕҐОН:					
Портленд, Орег. Товариство ім. Івана Франка, від. 92	1	6	7	2	9
СТЕЙТ ПЕНСИЛВЕНІЯ:					
Алтуна, Па. Братство Пресв. Богородиці, від. 145	3	23	25	19	44
Армрод, Па. Братство св. О. Николая, від. 124	18	36	54	64	118
Алентавн, Па. Братство св. Михаїла, від. 147	75	127	202	188	390
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 151	69	8	77	51	128
Авока, Па. Братство св. Івана Хрестителя, від. 326	31	40	71	40	111
Барнесборо, Па. Сестрицтво Благов. Пр. Діви Марії, від. 249	26	—	26	—	26
„ „ Братство св. Стефана, від. 297	—	8	8	17	25
Белефонт, Па. Братство св. Івана Хрестителя, від. 244	1	12	13	8	21
Бентлейвіл, Па. Братство св. Михаїла, від. 109	29	37	66	47	113
Бресляв, Па. Братство св. Андрея, від. 30	19	26	45	35	80
Бріджпорт, Па. Братство св. Михаїла, від. 15	4	10	14	11	25
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 383	29	26	55	50	105
Бервік, Па. Товариство св. Анни, від. 333	51	9	60	33	93
Ботлер, Па. Товариство Вільна Україна, від. 329	3	5	8	—	8
Брістол, Па. Товариство Просвіта, від. 362	7	16	23	25	48
Централія, Па. Братство св. Михаїла, від. 90	40	78	118	94	212
„ „ Сестрицтво Усп. Пр. Діви Марії, від. 189	10	4	14	7	21
Честер, Па. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 156	29	49	78	55	133
„ „ Братство св. Духа, від. 237	43	60	103	60	163
„ „ Братство св. Арх. Михаїла, від. 352	18	24	42	27	69
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 388	45	54	99	68	167
Дерри, Па. Братство св. Івана Хрестителя, від. 113	1	32	33	7	40
„ „ Сестрицтво Усп. Пр. Діви Марії, від. 303	54	—	54	5	59
Донора, Па. Братство св. О. Николая, від. 232	10	18	28	24	52
Джанставн, Па. Братство св. О. Николая, від. 300	33	84	117	54	171
Дженет, Па. Братство св. Михаїла, від. 41	5	10	15	4	19
Джезуп, Па. Братство св. Володимира, від. 311	3	4	7	—	7
Едвардсвіл, Па. Братство св. Михаїла, від. 169	12	16	28	9	37
Ембридж, Па. Братство св. Василія, від. 161	27	50	77	49	126
„ „ Братство св. О. Николая, від. 276	105	125	230	158	388
Емералд, Па. Братство св. Михаїла, від. 205	1	10	11	18	29
Етна, Па. Братство св. Михаїла, від. 89	5	5	10	16	26
Експорт, Па. Братство св. Василія, від. 101	14	19	33	—	33
Фарел, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 285	5	7	12	3	15
Феніксвіл, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 321	29	30	59	49	108
Філаделфія, Па. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 35	5	10	15	9	24
„ „ Товариство Любов, від. 45	31	84	115	57	172
„ „ Товариство Укр. Нар. Союза, від. 62	16	34	50	52	102
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 83	26	44	70	61	131
„ „ Товариство Єдність, від. 163	17	49	66	27	93

(Дальше буде).

В. Кедровський.

БОРОТЬБА З ПОГРОМАМИ НА УКРАЇНІ

(13)

„І в той час, коли в республиканській армії ідея мирного співжиття народів України зміцнюється, коли армія все більше очищується від погромних елементів і коли багато військових частин показують все більше ознак відродження й оздоровлення, то большевицька армія, навпаки, все більше й більше піддержує ознаки внутрішньої деморалізації й розпаду. В останніх часах відбувся цілий ряд еврейських погромів, котрі вчинили ті, чи інші большевицькі частини. І чим далі й сильніше йде наступ обєднаної республиканської й галицької армії, котра нараховує в своїх рядах велику скількість евреїв-козаків і старшин, тим більше росте деморалізація між большевицьким військом.

„Большевизм зі своїм терором і диктатурою розгромив і розбив сили обєднаної демократії й підготовив ґрунт для успішного наступу російської реакції в формі денікінщини, котра несе з собою небезпеку старої царської реставрації в повному розумінню цього слова.

„Еврейські громадяни. Еврейські працьовники!

„Памятайте загрозу, памятайте, що ви повинні й мусите ратувати Україну від загрожуючої большевицької анархії й ваші гормадянські, політичні й національні права від страшної ракції, котру несе з собою денікінщина.

„Памятайте, що єдиний для вас шлях — це шлях мирного співжиття з українським народом, котрий мусить бути й буде самостійним і від нікого незалежним.

„Памятайте, що шляхи українського й еврейського народу тісно звязані й мають за собою триста років знущання й гнету над ними царизму.

„Як рівні громадяни України захищайте разом з українським народом нашу спільну батьківщину.

„Хай жиє Самостійна Українська Народня Република!

„Хай жиє братерство й рівне співжиття українського та еврейського народу на Україні!

„Хай жиє національно-персональна автономія!

„Хай жиє зеднане робітництво всіх націй на Україні!

„Хай жиє соціялізм!

„9 серпня 1919 р.

„Голова Ради Народніх Міністрів, **Борис Мартос.**

„Народній Міністер Еврейських Справ, **Пінхос Красний".**

Ця відозва пригадує той факт, що уряд УНР в 1919 році твердо стояв на ґрунті здійснення національно-персональної автономії на Україні для Жидів, та що тоді був ухвалений урядом закон про жидівське самоврядування, в якому Жидам давалося надзвичайно широкі права в їх національному життю й розвитку. Таксамо ця відозва пригадує про представників міністерства жидівських справ при державній інспектурі, яких ухвалив зїзд інспекторів. Я кілька разів просив мініетра Красного дати до Інспектури таких представників, бо з багатьох причин я вважав дуже корисною їх присутність в Інспектурі, але міністер чомусь не спішився з призначенням своїх відпоручників

Таксамо на зїзді жидівської партії Поалей Ціон в Камянці Подільському я виступав із закликом до жидівських діячів допомагати праці Інспектури в боротьбі з погромами. Просив, що колиб де жидівство зачувало, що починалася погромна аґітація, щоб негайно повідомляти про це найближчого державного інспектора, або безпосередньо головну інспектуру, чи міністерство жидівських справ, з яким інспектура працювала в тісному контакті. Отже всіми шляхами Інспектура, як аґентура уряду, шукала засобів, щоб остаточно припинити не лише погроми, але й саму погромну аґітацію. Уряд і урядові партії та свідоме українське громадянство робили всі можливі заходи, щоби знайти порозуміння з ширшими колами жидівства та щоб викликати симпатії серед українського населення й війська до Жидів, щоби цим вибити ґрунт зпід ніг ріжних погромницьких елементів.

Державна Інспектура старанно занотовувала кожне позитивне виявлення поступовання жидівства супроти української армії й широко розповсюднювала його поміж українськими масами та військом при помочі відповідних заміток у ґазетах та в спеціяльних відозвах. Ось, наприклад, одна з такого роду коротких заміток, вміщена у Вістнику Української Народньої Републики ч. 34.:

„Підчас відступу наших частин з міста Смотрича населення, а надто жидівське, виявляло себе надзвичайно прихильно й зворушливо до нашого війська. Виносило назустріч козакам воду, молоко й навіть ліки та перевязки і т. д. З жалем населення провожало військо, щиро йому співчуваючи. Хорим та раненим козакам, які йшли до Камянця до шпиталів, селяни по дорозі видавали харчі й т. п."

У всіх повідомленнях, наказах та розпорядженнях уряду й командної влади викидалося все те, що могло би було викликати антижидівський настрій у війську та серед населення. Влада навіть закривала такі факти, коли українські частини захоплювали в полон підчас боїв з большевиками цілі жидівські спеціяльні відділи, що було в боях під Баром, коли був захоплений жидівський відділ з посвідками комуністичного Бунду проскурівського району, які знайдено в кожного вояка. В додатку до офіційного повідомлення та наказів уряду й командування ще преса та служба урядової пропаґанди робили все, щоби викликати симпатії серед українських мас до жидівства. Ось тут подаю один зі зразків тогочасних статей, яких метою було все одно й тосамо: боротьба з антисемітизмом. У Вістнику Української Народньої Републики ч. 28 вміщено таку статтю:

„Спільна праця".

„Сміло й гордо українська інтеліґенція підняла стяг державности на початку революції, не дивлячись на невеликі свої сили. Віра в свої сили давала впертість у боротьбі й з кождим днем збільшувала ряди свідомого українського громадянства. Недержавні націоналісти в Центральній Раді мало нас підтримували, алеж упертість за визволення не зменшувала енергії українських діячів. Єднанню з недержавними націями, особливо жидівською, шкодили ріжні провокаційні комбінації чорносотенних кол. Чорносотенці по старому звичаю цькували козаків проти Жидів і викликали ганебні погроми, які остаточно відштовхували від нас все жидівське населення.

(Далі буде).

—Оце фотоґрафія мого дідуся в дванацятому році життя.

— Що ви кажете! Дванацять літ і вже дідусь!

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

DISCUSSES REV. KOVALCHYK'S ARTICLE.

Reading Reverend Kovalchyk's article on organization of the Ukrainian Youth in America, inserted in „Svoboda" of June 12, one construes that the League of Ukrainians Clubs of which the Reverend writes, has set out to unite under its leadership all Ukrainian organizations of the younger generation.

We know that the Ukrainian Churches are found to be in a state of active opposition, and strifes are witnessed even between those of the same faith.

On account of these occurrences it seems surprising that Reverend Kovalchyk should think that all clubs should be allied by "Our Diocese." The very same religious question, which the League's leaders now put forward, disorganizes the youth instead of uniting them. There are many who are broad-minded, and avoid the topic which cannot be discussed without leaving a bad taste, but they are not in the majority. Therefore we see it useful or necessary to organize our youth on a wider basis, the first step for unity of the younger generation is to help them from the enviroment where there is religious propaganda.

Father Hundiak's article in Svoboda of June 29, corrects some of the questions that Reverend Kovalchyk's article has raised. He explains that the League of which they write has for its purpose to organize the youth of their diocese (The Ukrainian Orthodox Church of America) to further the national work of the church, and then, if they choose so, to work on some other Ukrainian field. Reverend Hundiak goes on to explain that the League will be glad to take into membership also those who are not of their diocese if they will abide with the constitution and by-lows of the league, which means if they tolerate the orthodox propaganda.

All this does not solve the problem of organizing the Ukrainian descendants in America. We hear very often speakers talk of patriotism and loyalty to Ukraine, yet we cannot overlook the fact that our fathers have adopted America as their country while their children have been brought up in American enviroment, with an American education and background. The youth, therefore, must take into their program both their duty to America as her citizens and their duty to Ukraine as her descendants. Our religious institutions, no matter of what faith, do not try to solve these problems for us. It is up to us to put an end to this undecided state. It is up to us to form an organization which will tolerate and will respect our individual beliefs. We must have a program which will cover both the American and the Ukrainian national field.

Miss Bodnar, in her reply of June 22, implies that branches of the Ukrainian National Association will be a better substitute. She tells us that we can have a program to our likes. She does not explain, however, that the U. N. A. is a fraternal order. All the Ukrainian younger people whom we have in mind are not enrolled in it. It is a general fact that such organization of the immigrants somehow cannot interest the children of those people. The younger people do not subscribe even to those organizations which they so often use for their benefits.

I think separate branches of the U. N. A. consisting only of the younger element may be a practical way out. This, however, can be successful only after a crystalized organization system will be had. Then we might get young people to take insurance policies for protection and other reasons and at the same time we can organize and attract them to see why we must have orzanized national systematical work if we wish to help Ukraine.

The Svoboda, being a medium through which the public can be educated in this aspect, can also be used to a great advantage by those branches that will be formed.

Through my connections with such organizations as the Molodizh of New York City, in 1923 and 1924; Sitch of Olha Basarabova of N. Y. C., 1924 and 1925; Ukrainian Scouts, 1923 to 1928; Sojuz Ukrainok, since 1925; Young Ukraine, N. Y. C., 1930 and 1931; Ukrainian National Association since 1924; Ukrainian Civic Center since 1932, —I have found by experience that Svoboda has given a helping hand to all these organizations regardless of the religious beliefs of the members as long as we had a set purpose and a definite program, even though it may have been against the policy of the publisation. So here, if the League of Ukrainian Clubs will present a definite program with some worth while action, they should not doubt to get a helping hand,—and their faith will not be questioned either.

Katherine E. Kedrowsky.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця Тов. „Просвіта", від. 260 У. Н. Союза складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза, за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $25.

Параня Барильська.

З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДІЙСНОСТИ.

На Соловки.

Селянин з чернігівської губернії пише:

„Це вони стріляють без суду, — само Д. П. У, з дозволу „Цека", а одної ночі взяли Кавказців 26 чоловік, яких теж постріляно. А як з кого знімали допити, то дуже тяжко було переносити. От як, наприклад, брали мене: візьмуть у 8 годин ранку й роблять допит до 12 годин вечора; як зачнуть мордувати, то сидиш до тих пор, поки од тяжких мук у очах поживкне і звалишся наділ, то тоді підіймуть; але вдруге не хотів би такого допиту... Один раз беруть мене на допити; зачинає мене мордувати цей же самий слідчий, що і раніше допитував, по назвищі Рашал. Мордував, знущався, як сам хотів із своїми допомагачами, коли вскакує помічник начальника Д. П. У. Зьверев та як узявся до мене: „тобі, каже, захотілося Вільної України, то ми таким даєм волю 8 золотників в потилицю"! Я йому одказав: „хіба людей можна стріляти"? То він, як підскочив, тай каже: — „для нашої влади перестріляти вас половину, то ніякого не має значіння; нам дорога комуна, яку треба нам удержати, а вас вистарчить!" і зачав катувати мене, то я тільки опамятався в підвалі, коли Зьверева коло мене вже не було. Таким чином, через три місяці скінчився мені допит. Московська Колегія дала постанову: Головка Костя та Грушенка розстріляти, а нам по 5 та по 10 років Соловецької каторги. Та й перевели нас до вязниці, а з вязниці одправляють у Соловки. Тут цих бідних людей Кубанців та Кавказців стільки було, що, як приходилось спати, то лягали по черзі, бо на кожну людину не приходилось шість вершків місця на те, щоб лягти спати. Сиділи люди у вязниці за те, що не могли виконати податків. За такі справи багато стріляли та засилали у Соловки на 8 або 10 років. Дітей та дружину теж забірають та висилають теж на висилку у північний край. Так з Українцями, Кубанцями та Кавказцями.

„1930 року нас 800 чоловіка вивезено з вязниці. Відправджували таких ешалонів на Соловки 3 на місяць". — („Соловецька Каторга". (Документи).

Радимо большевицьким „Щоденним Вістям" передрукувати й це, як вони передруковують наші відомости про владу Скоропадського. Це також буде повчаюче для їх читачів.

—o—

БАЖАННЯ, НАРІКАННЯ І ПАТРІОТИЗМ.

На Закарпатській Україні, в Ужгороді, виходить добре редаґований, народницький, суспільно-політичний часопис **„Українське Слово".** В числі з 15 червня цього часопису є поміщена стаття, затитулована „Коли вже раз Українське Слово стане тижневиком"?

Редактор подає, що зі всіх сторін надходять письма, в яких запитують, коли то вже „Українське Слово" буде побільшене та буде частіше виходити. З усіх сторін надходять горячі побажання, щоб це сталося якнайскорше.

„Українське Слово" відповіло на ті запити й побажання ось як:

„Запити славна річ, ніщо не коштують, а тільки забирають час. Колиб так замісць питатись — українські патріоти давали по короні на „Українське Слово," я вже давно булоб тижневиком. Українські патріоти бажають перемінити „Українське Слово" на тижневик. Колиб так кожне бажання мож було перемінити на одну тільки ческу корону, я вже давно булоб — денником. Українські патріоти люблять часто нарікати. Колиб так ті нарікання можна перемінити на дрібні сотики — я вже давно виходилоб два рази на день. В тому й уся біда, що замісць працею та грішми годують мене патріоти одни запитами, бажаннями й наріканнями".

Впертий редактор звертається далі до „Українського Слова" й каже, що люди хочуть таки доконче знати час і годину, коли це все станеться.

„Українське Слово" відповіло:

„Тоді стану я тижневиком, коли на Підкарпаттю вже раз зрозуміють, що всю культурну працю мусимо самі собі оплатити, не надіючися на нікого. Це раз. А друге: люди мусять раз зрозуміти, що патріотизм зачинається не від патріотичних бесід, патріотичних запитів, патріотичних нарікань та патріоточних гарячих бажань, — а від реальних діл та від грошей, зложених на народні цілі. Отже питає хто тебе, коли вже раз буде „Українське Слово" тижневиком, спитайся і ти його, чи вже заплатив передплату? Побачиш, що багацько, що ставлять зайві запити, не заплатили незайвої передплати ще й за 1932 рік! Як тут може розумний чоловік думати про розширення часопису?".

— Я чув, що ви у вчорашній премієрі мали дуже тяжку ролю.

— Тяжку? Роля була німа, я не промовив ні словечка.

— Саме тому!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє місцевих і позамісцевих своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться у вівторок, 11 липня, в годині 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Члени, котрі дали грамоти до виміни, щоби прийшли на мітінґ до підпису своїх нових грамот. Члени, котрі хочуть виміняти свої старі грамоти на нові, нехай принесуть на мітінґ старі грамоти.. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Членів, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, проситься вписати на тім мітінґу. — Н. Сорохтей, предс.; С. Андріїв, кас.; Д. Сподарик, секр.

ДЕРЕВО ПРОРОКУЄ ДОЛЮ КИТАЮ.

Англійські часописи повідомляють, що сер Реджіналд Джанстон, професор китайської мови та китайської культури в лондонському університеті, мав у Лондоні відчит про пророцтва якогось прастарого китайського дерева. Це дерево вважають найстаршим деревом у всьому Китаю і Китайці почитають його як дерево божого пророцтва, що проповідує долю цісарської родини та всього Китаю. Перед смертю останнього цісаря та цісаревої вдови впали нібито нараз дві великі галузі без якоїнебудь видної причини. Та скоро виросла нова гиляка, а то саме перед коронацією нового цісаря.

Після проголошення републики в Китаю перестала ця нова гиляка рости та скоро всохла. За десять літ виросли на цьому „пророчому" дереві нові дві галузі. Черці, які доглядають це „святе" дерево, пророкували з того знаку, що прийде до поділу Китаю на дві части. Незабаром після того прийшло до створення окремої кантонської влади, отже до поділу Китаю на дві частини: північну й південну.

—o—

15 ТИСЯЧ СТРІЛІВ НА МІНУТУ.

Перед спеціяльною фаховою комісією японського міністерства військових справ у Токіо демонстрували машиновий кріс, який може вистрілити 15 тисяч куль на мінуту. Амуніція є в ротаційному маґазині. Спроби вдались і новий машиновий кріс заведуть у японськім війську.

— Івасю, перестань сваритися з Гринунем; мудріший все уступає дурнішому.

— Я знаю, мамо, та Гринуньо не хоче вірити, що я мудріший.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(86)

Джесон знаходився в тунелю, коли почув, що на його голову сиплеться земля, а потім щось провалилося в середину тунелю. Він інстинктовно хватився обома руками й почув, що тримається за дві ноги. Ноги ці були людські, як він міг міг відчути по теплоті шкіри. Колиб це були ноги горібса, то вони булиб зимні й сливькі. Ґрідлі напружував усі зусилля, щоби втягнути невідомого за ноги до себе в тунель, але не був усилі. Ноги подавалися вгору.

Нарешті Ґрідлі почув, що його підносить з землі до склепіння тунелю. Тарзан почув, що його щось схопило за ноги. Він чув, що ніби людські руки обхопили його ноги, але з тих обіймів він мусів вирватися, бо треба було ратувати дівчину. Тарзан сперся на свою рушницю, положивши її перед собою напоперек провалини. Він напружив усі свої мязи й поволі почав вилазити з діри, підносячи з собою й того, що схопив його за ноги.

Тарзан визволив одну ногу з ціпких обіймів і з силою вдарив нею в груди невідомого мешканця підземелля. Тарзан почув, як ноги його звільнилися від несподіваних обіймів. Він не думав над тим, що значить це підземелля, в яке він провалився, та що то за люди могли бути в нім. Його увага була захоплена дівчиною. Джесі Ґрідлі від сильного удару в груди на хвилину став непритомним. Коли він опамятався, то в дірі над собою бачив лише небо.

Горібс бачив, що Тарзан загруз у землі. Він не чекав, поки Тарзан звільниться, ба навіть не хотів скористати з труднощів Тарзана, а схопив дівчину, яка всіми силами пручалася, й старався затягнути її в гущавину ліса. Горібс з дівчиною вже були зникли в лісі, коли Тарзан нарешті опинився знову на ногах і міг гнатися за горібсом. Тарзан закричав зі злости, як розлючений звір, проклинаючи оту провалину в землі, що затримала його, й подався в ліс.